

Asia: VN/19788/2023

Luonnos hallituksen esitykseksi paikallisen sopimisen edistämistä koskevaksi lainsäädännöksi

Yleiset huomiot

Yleiset huomionne esityksestä

Hallituksen esityksen tavoitteena on edistää paikallista sopimista. Paikallisen sopimisen mahdollisuuksien laajentamisen nähdään parantavan yritysten kilpailukykyä ja tuottavuutta.

Metsäteollisuus ry toteutti vuonna 2020 sääntömuutoksen, jonka seurauksena Metsäteollisuus ry ei sovi alan valtakunnallisia työehtosopimuksia, vaan alan työehtojen järjestäminen tapahtuu yrityksissä. Työlainsäädäntöä uudistetaan hallituksen esityksessä Metsäteollisuus ry:n näkemyksen mukaan oikealla tavalla rakenteellisesti siten, että jatkossa myös yrityskohtaisella työehtosopimuksella voidaan poiketa samoista työlainsäädännön säännöksistä, joista poikkeaminen on nykyisen lainsäädännön mukaan mahdollista ainoastaan valtakunnallisella työehtosopimuksella.

Metsäteollisuus ry pitää tärkeänä mahdollisimman laajaa paikallisen sopimisen rajoitusten purkamista kaikilla paikallisen sopimisen tasoilla. Hallituksen esityksessä edistetään tämän mukaisesti paikallista sopimista purkamalla sen esteitä työlainsäädännöstä ja mahdollistamalla laaja paikallinen sopiminen myös työehtosopimusten yleissitovuuskentässä. Metsäteollisuus ry pitää myös tärkeänä, että lainsäädännössä olisi avattu laajasti poikkeamismahdollisuuksia myös niissä tilanteissa, joissa toisin sopiminen tapahtuu yrityksen ja yksittäisen työntekijän välillä. Tätä paikallisen sopimisen laajentamista hallituksen esitykseen ei kuitenkaan sisälly. Lisäksi Metsäteollisuus ry pitää tärkeänä, että lainsäädännössä olisi avattu työlainsäädännön pakottavien määräysten kategoriaan siten, että poikkeamismahdollisuuksia ja sopimisen joustavuutta lisättäisiin laajentamalla semidispositiivisten määräysten kategoriaan. Tätä poikkeamismahdollisuuksien laajentamista hallituksen esitykseen ei kuitenkaan sisälly.

Metsäteollisuus ry tukee lämpimästi esityksen tavoitteita.

Nykytila ja sen arviointi

1 luku - Asian tausta ja valmistelu

2 luku - Nykytila ja sen arviointi

Ei lausuttavaa.

Tavoitteet ja keskeiset ehdotukset

3 luku - Tavoitteet

4 luku - Keskeiset ehdotukset

3 luku - Tavoitteet

Metsäteollisuus ry kannattaa hallituksen esityksen luonnoksen mukaista tavoitetta edistää yritysten kilpailukykyä ja kannattavuutta paikallisen sopimisen mahdollisuuksia laajentamalla.

4 luku - Keskeiset ehdotukset

Metsäteollisuus ry kannattaa esityksen keskeisiä ehdotuksia siltä osin, kun ne koskevat sopimusmahdollisuuksien laajentamista työehtosopimuksella (4.1.2.), oikeutta tehdä paikallisia sopimuksia yleissitovuuskentässä (4.1.4) ja henkilöstön edustajaa paikallista sopimusta tehtäessä (4.1.5). Lisäksi viitataan aiemmin lausunnon kohdassa "Yleiset huomiot" mainittuun.

Vaikutukset ja muut toteuttamisvaihtoehdot

4.2 luku - Vaikutukset

5 luku - Muut toteuttamisvaihtoehdot

4.2 luku - Vaikutukset

Hallituksen esityksessä on tuotu esiin, että yritys kohtaisten työehtosopimusten laajamittaiseen käyttöön sisältyy kansantalouden näkökulmasta myös riskejä. Aiemmin esitetysti Metsäteollisuus ry toteutti työmarkkinauudistuksen ja alalla työehdoista määrätään yrityksissä. Metsäteollisuus ry ei jaa tätä kansantalouden näkökulmasta tehtyä riskiarviota.

5 luku - Muut toteuttamisvaihtoehdot

Ei lausuttavaa.

Työsopimuslaki

2 luvun 7a § - Yleissitovaan työehtosopimukseen perustuva paikallinen sopiminen

Metsäteollisuus ry kannattaa hallituksen esityksen mukaista paikallisen sopimisen tavoitetta purkaa paikallisen sopimisen esteitä mahdollisimman laajasti paikallisen sopimisen kaikilla tasoilla. Metsäteollisuus ry:n näkemyksen mukaan luottamusmiehen asemaa ensisijaisena sopijapuolena ei tule korostaa. Sääntely olisi ollut tarkoituksenmukaisempaa toteuttaa tämä etusijajärjestys purkamalla. Hallituksen esityksen mukaisen mallin yhteydessä voi syntyä tilanne, jossa tosiasiallisesti vaadittaisiin tuplaedustusta luottamusmiehen edustaessa vain niitä työntekijöitä, jotka ovat voineet osallistua hänen valintaansa muun henkilöstön tullessa edustetuksi toisilla tavoin. Tilanne voi käytännössä olla haasteellinen ja siten toimia esityksen tavoitteiden vastaisesti paikallista sopimista hankaloittaen. Toisaalta, mikäli esityksen mukainen sääntely tulkitaan sanamuotonsa mukaan, yleissitovaa kenttää koskevissa paikallisen sopimisen tilanteissa, joissa työehtosopimuksen mukainen sopijapuoli on luottamusmies ja sellainen on myös työpaikalle valittu, voidaan sopijapuolia koskevan etusijamenettelyn nojalla paikallinen sopimus solmia vain työnantajan ja luottamusmiehen, joka edustaa vain sitä osaa henkilöstöstä joka on voinut osallistua hänen valintaansa, kesken. Sanotussa tilanteessa hallituksen esitys jättää avoimeksi sen tulkinnallisen ongelman, mikä on solmitun paikallisen sopimuksen sitovuuspiiri.

13 luvun 3 § - Luottamusvaltuutettu

Ei lausuttavaa.

13 luvun 7§ - Poikkeaminen työehtosopimuksella

Hallituksen ehdotuksen mukaan työsopimuslain poikkeamismahdollisuuksien

sopijapuolia koskevasta valtakunnallisuusvaatimuksesta luovuttaisiin työnantajien osalta. Metsäteollisuus ry pitää muutosta erittäin kannatettavana. Kehittyvän työelämän ja yleisten sopimusoikeudellisten periaatteidenkin valossa sellaisen järjestelmän ylläpito, jossa kompetenssi toisinsopimiseen säilytettäisiin vain valtakunnallisilla toimijoilla, on keinotekoinen. Myös työelämän sopimisen lähtökohta tulisi olla osapuolten sopimisvapaus, jonka rajoitteet tulee olla tarkoin harkittuja ja tavoitteeseen nähden välttämättömiä. Metsäteollisuuden sopimusaloilla on siirrytty yritysکوhtaisiin työehtosopimuksiin Metsäteollisuus ry:n luovuttua työehtosopimustoiminnasta. Ehdotuksen mukainen muutos asettaa yritykset sopijaosapuolina yhdenvertaiseen asemaan valtakunnallisten liittojen kanssa ja mahdollistaa tosiasiallisesti laajemmat työehtojen kehittämismahdollisuudet läpi toimialan.

13 luvun 8 § - Yleissitovan työehtosopimuksen laista poikkeavat määräykset

Metsäteollisuus ry:n toimialoilla solmitaan yritysکوhtaisia työehtosopimuksia ja pykälän soveltamisala toimialoilla on rajallinen. Tästä huolimatta Metsäteollisuus ry pitää hallituksen esityksen mukaista ehdotusta paikallisen sopimisen kiellon poistamisesta kannatettavana.

Työaikalaki

18 § - Työajan enimmäismäärä

Viittaus lausunnon aiempaan kohtaan koskien työsopimuslain 13 luvun 7 §.

34 § - Poikkeaminen työehtosopimuksella

Viittaus lausunnon aiempaan kohtaan koskien työsopimuslain 13 luvun 7 §.

35 § - Yleissitovan työehtosopimuksen laista poikkeavat määräykset

Viittaus lausunnon aiempaan kohtaan koskien työehtosopimuslain 13 luvun 8 §.

36 § - Yleissitovaan työehtosopimukseen perustuva paikallinen sopimus

Viittaus lausunnon aiempaan kohtaan koskien työehtosopimuslain 13 luvun 7 §.

Vuosilomalaki

30 § - Poikkeaminen työehtosopimuksella

Viittaus lausunnon aiempaan kohtaan koskien työehtosopimuslain 13 luvun 7 §.

31 §- Yleissitovan työehtosopimuksen laista poikkeavat määräykset

Viittaus lausunnon aiempaan kohtaan koskien työehtosopimuslain 13 luvun 8 §.

Opintovapaalaki

13 a §

Viittaus lausunnon aiempaan kohtaan koskien työehtosopimuslain 13 luvun 8 §.

Yhteistoimintalaki

38 § - Sopimisoikeus

Viittaus lausunnon aiempaan kohtaan koskien työehtosopimuslain 13 luvun 7 §.

Työehtosopimuslaki

1 §

Metsäteollisuus ry:n näkökulmasta nykyisen sääntelyn ehdotettu muutos ei ole tarpeellinen.

5a §

Ei lausuttavaa.

Merityösopimuslaki

2 luvun 6a § - Yleissitovaan työehtosopimukseen perustuva paikallinen sopiminen

Ei lausuttavaa.

13 luvun 9 § - Poikkeaminen työehtosopimuksella

Ei lausuttavaa.

13 luvun 10 § - Yleissitovan työehtosopimuksen laista poikkeavat määräykset

Ei lausuttavaa.

Suhde perustuslakiin ja säätämisyjärjestys

Huomionne suhdetta perustuslakiin ja säätämisyjärjestystä koskevasta osiosta

Ei lausuttavaa.

Voimaantulo- ja siirtymäsäännökset

Huomionne voimaantulo- ja siirtymäsäännöksistä

Metsäteollisuus ry:n näkemyksen mukaan siirtymäsäännös on tarpeeton. Lainmuutoksen tulisi astua voimaan välittömästi 1.1.2025.

Seppänen Sara
Metsäteollisuus ry